

## Hilmi Çelik'in Ardından

### *After Hilmi Çelik*

Hasan S. Keseroğlu\*

#### Öz

*Değerli meslektaşımız Hilmi Çelik'in ölümü nedeniyle kaleme alınan makalede, Çelik ağırlıklı olarak insani ve edebi yönleriyle anılmaktadır.*

*Anahtar Sözcükler: Hilmi Çelik; kütüphanecilik; şiir; Türkiye.*

#### Abstract

*In the article penned due to the passing of Hilmi Çelik, dear colleague of ours, he is mostly commemorated through his humanitarian and literary sides.*

*Keywords: Hilmi Çelik; librarianship; poem; Turkey.*

“Bak sana bir şey söyleyim mi?”... Hilmi Çelik'in bu tümceyi sık sık kullandığını anımsıyorum. Her zaman; iğneleyici, eleştirel, kimi kez de acımasız ama yerine göre de hoşgörülü ve dostça, sıcak ve kucaklayan bir tutumla bir şeyler söylerdi. Ama ölüm denen soğukluk, dilin büklümünü de bakışın sıcaklığını da donduruyor. Artık sesi çıkmayanlar, görünemeyenler, anıların sisli perdeleri ardında kalanlar katına çekiyor insanı. Ne yazık ki Hilmi Çelik yok artık. O bundan böyle yazdıklarıyla aramızda yerini alacak; “ O şimdi kitaplar da / Bir isim bir soyadı”.

Nitekim, “Bir Gün Bakarsın” başlıklı şiiri şu dizelerle bitiyor:

*“Bir gün bakarsın,*

*Gün bitmiş*

*İşleyen çark teklemiş, susmuş,*

*Ve yok olmuş.” (Çelik, 2010, s. 12).*

Gılgamış Destanı'nda, Gılgamış, tek dostu Enkidu'nun ölümü ardından tanrılardan onu başışlamasını ve yaşaması için yardım etmeleri konusunda yakarılarda bulunur. Sonunda Baştanrı Enlil, Gılgamış'a, Enkidu'nun yalnız gölgesi (bugünkü anlamıyla ruhu) ile konuşabileceği iznini verir. Soru ve yanıtlar Enkidu'nun durumu üstüne değil de ötedünya (yeraltı dünyası/ ölümler diyarı) üstüne bir merakı ve yaşayanlara öğüt niteliğini taşımaktadır. Bugün, benzer biçimde Hilmi Çelik'le konuşacak olsam ne sorardım? Öncelikle herkesin sorusu eminim birbirinden epeyce ayrımlı olurdu! Benim sorum ise, “Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileriyle derslere katılarak söyleşiler yapmak, öğrencilerimizin bir bölümünü Sabancı Üniversitesi'ne götürmek, orada kütüphane

\* Prof. Dr. Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: hasankeseroglu@gmail.com

Prof. Dr. Kastamonu University, Department of Information and Records Management

uygulamalarını yaptırmak istiyordunuz. Bunu bugün nasıl yapabilirim?” olurdu. Eminim siz de, “Yahu ben öldüm! Bunları mı düşünüyorsunuz!” biçiminde tepki verirdiniz. Ardından da gerçekten izlenmesi gereken bir yol varsa onları söylerdiniz!

Hayır, sizi yaşayanlar dünyasından ayırmanın adı ne olursa olsun, sizi diğerlerinden ayırımı kılan, gerçekten saygı duyulması bir yanınız var: Anılarınızı yazdınız. Bunu eli kalem tutan pek çok kişi yapamıyor ne yazık ki. Anı yazmak, kişinin geçmişle yüzleşebilme yürekliliği gösterebilmesidir. Bunu siz başardınız. Yaşadıklarınıza bakınca daha yazılması gereken çok şey var görünse de siz kendinizi bile alaya alacak kadar kendisiyle barışık bir tutumla kimi yaşanmışlıkları ortaya koydunuz.

Artvin’den okumak için Ankara’ya gelen bir demirci oğlunun, Türkiye’nin en saygın kütüphanelerinin yöneticisi, kurucusu olma onurunu nasıl yaşadığını yazdınız. Hukuk devleti olmanın önemi, özeni ve özlemini değişik ülke deneyimleri ve ilginç yanlarıyla ortaya koyarken kendi ülkenizde de benzer güzelliklerin yaşanması dileğinizi yine yine dile getirdiniz. Bu sizin güzelliğinizdi ve bu güzelliğin herkesçe aynı uzaklık ve yakınlıkta duyulur olmasını diliyordunuz. Bu nedenle anılarınızın Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerine okutulmasını önerdim. Bunu en azından; birlikte derslerine gireceğimiz öğrencilere okutmak benim temel görevlerinden birisi olacaktır. Çünkü bu ülke insanları sevgiye, güzelliğe, dostluğa öylesine muhtaç ki bunu bir ölçüde de olsun sizin anılarınızla yaşayabileceğimizi düşünmek içimi ferahlatıyor. Doğal olarak bunca erken gitmenize de isyan etmeden yapamıyorum.

Yine anılarınızdan bir IFLA toplantısında Yunanlı bir bayan kütüphanecinin sizin Türk olduğunuzu anlayınca takındığı soğuk tutum karşısındaki davranışınız geliyor aklıma. Pek çok insan böylesi bir tutum karşısında, benzer bir tepkiye bürünerek “aman sen de” der ve geçerdi eminim. Siz ama bu soğuk tutumlu kadına sıcacık bir tepki verdiniz. Bu öylesine sıcak ve içtendi ki, buz parçası kadın ailesiyle Türkiye’de sizin konduğunuz oldu. İçtenliğiniz, sıcaklığınız bu kişinin de insan sıcaklığını ortaya çıkartmıştı. Sayın Çelik, siz gerçekten bu sıcacık bir kişiliğiniz.

Kastamonu Üniversitesi’nde yapılan “Uluslararası Kütüphane ve Bilgibilim Felsefesi Sempozyumu”nun çağrılı konuşmacısı oldunuz. Geldiğinizde yeni anı kitaplarınızın olup olmadığını sormuştum. Siz de iki öykü ve bir şiir kitabı yayımladığınızı söylediniz. *Oluk* (2012) ve *Rahman* (2013) adlı iki öykü kitabı, *Aslında Hüznün Suçu Ne?* (2010) bir şiir kitabı.

Şiir kitabınızı elde ettim ama öykü kitaplarınızı elde edemedim. Şiir sever olmakla birlikte bir şiir kitabı eleştirecek kadar da ileri gitmeyeceğim. Ancak şiirlerinizden hoşlandığım dizeleri Türk kütüphanecilerine izninizle sunmak istiyorum.

Şiirlerin sonunda hangi tarihte, nerede yazıldıkları belirtiliyor. En eskisi 1962 Ankara. Öğrencilik yıllarınız olmalı. Nitekim içerik de aşk ve sevgi üstüne. Genellikle de öyle. Şiir yazmak aşkı, sevgiyi dile getirmek gibi. Sonra 1963 ve 1964 yılları geliyor. 1989 yılına kadar yirmibeş yıllık bir ara dönem var. Bu dönemde şiir yazmamışsınız. Kitapta toplam 107 şiir var. Bir ikisi dışında hemen tümü karşı cinse yönelik sevgiyi, aşkı, özlemi ve sitemi dile getiriyor.

Birçok şiir 11 hece uzunluğu ve uyumuyla dördlüklerle yazılmış. Koşma türünde. Hasretin Sonu şiirinden (s.79)

*“Yağmur yemiş kar erimiş tükenmiş  
Goncasız çiçeğin tadı yok canım,  
Bin postayla name gelse ne çıkar  
Sevdasız yüreğin adı yok canım...”*

Yaşamdan süzölmüş, pişmanlıklar var: “Ne çok şeyi ziyan ettik, yaşamayarak” (s.58).  
Ve insan olmak: “Öğrenince barışmayı geçmişle, / İşte o zaman, insan oluyor insan (s.55).”

*Sen Olmayınca*  
*Baharlar goncalar neye yarar ki*  
*Bahçemde açılan gül olmayınca,*  
*Geceler gündüzler neye yarar ki,*  
*Göğsümde uyuyan sen olmayınca*  
*İstanbul 2007.*

“Bendeki Sen” başlıklı şiir duygu ve sevginin Hilmi Çelik'teki yansıması, hepimizin yaşadığı bir durumu sergiler biçimindedir:

*“Sana yazmak*  
*Seni özlediğimi söylemek istedi canım bu sabah,*  
*Ne diyeceğimi bilemeden,*  
*Düşünmeden.*

*Seni anmak*  
*Seni aklımın içlerine sokmak istedi canım bu sabah,*  
*Neler olduğunu bilmeden,*  
*Dinlemeden...”*

Şiir kitabında toplumsal nitelikte ender şiirlerden “Yarım kalanlar”.

*Ne çok şey yarım kaldı yaşamımızda,*  
*İnananlar yobaz,*  
*Vatanseverler faşist,*  
*Emeğe saygı duyanlar komünist oldu,*  
*Biz yaşarken.*

*Birilerini önce göklere çıkarıp alkışladık,*  
*Peşinden*  
*Göbek davası bebek davası diye yargıladık,*  
*Astıktan sonra ise oturup ağladık*  
*Biz yaşarken.*

*Halkın efendisi olduğu söylenen millet*  
*Çok bekledi şehirleşmeyi köylerde,*  
*Söz verenler durmayınca sözünde,*  
*Onlar da köyleştirdi şehirleri,*  
*Biz yaşarken.*

*Eğitim seferberliği dedik*  
*Kurtuluş Savaşına benzeterek,*  
*Okumalyız, okutmalyız halkımızı*  
*Diye yarattık Köy Enstitülerini.*  
*Uyanan çocuklar nefes almaya başlayınca,*  
*Önce soluk borularını kapattık*  
*Sonra da niye nefes alamıyorlar*  
*Diye sorduk Amerikalılara,*  
*Biz yaşarken.*

*İki Őeyi dűzenli yaptık  
Hem de gűz kırpmadan,  
Eđitimde ve insan gibi yaŐamada,  
Sűrekli affettik kuralıszları ve arıszları  
Biz yaşarken.*

*Hep dođrudan yana gűrűnűp,  
Lafla karşısında olduk yanlıŐların,  
Ne dođruyu dosdođru,  
Ne de yanlıŐı adam gibi tanımladık  
Biz yaşarken.*

*KomŐu aŐken tok yatılır mı  
Masalları anlattık,  
Ama kendimize dokunmayan yılanı  
Koynumuzda bin yıl yaŐattık,  
Biz yaşarken.*

*Şimdi de soruyoruz, hatamız ne, hatamız nerede?  
Biz niye bűyle olduk  
Biz niye bűyleyiz diye,  
Hem de kendimizi sokmayan yılanları  
Besliye, besliye.”*

*İstanbul, 1999.*

İster hiciv, ister mizah, ister toplumsal eleŐtiri diyelim. Bizi apaŐık anlatan dizeler kurulmuŐ. Őiirin baŐka bir űzelliđi ise bir kűtűphanecinin bakıŐının aŐık seŐik sergilenmesi. Herkes var. EleŐtiri her kesime. Őu ya da bu dűŐűnceyi űne Őıkarmak ya da Őu ya da bu dűŐűnceyi yermek amacı yok. Biz, hepimiz varız burada.

Sevgili Hilmi elik bize bıraktıkların iŐin teŐekkűr ediyorum size. Anılarınızı okuyan űđrencilerimiz yalnız yűreklenecekler gelecek adına, meslek olarak da insan olarak da Őok Őeyler űđrenecekler sizden.

IŐıklar iŐinde yatın.

### **KaynakŐa**

elik, H. (2013). *Rahman*. Ankara: Phoenix.

elik, H. (2012). *Oluk*. Ankara: Phoenix.

elik, H. (2010). *Aslında hűznűn suŐu ne?*. Ankara: Phoenix.